

Overweging bij Jezus Sirach 27, 4-7 en Lucas 6,39-45

2 maart 2025

Zoals sommigen van jullie waarschijnlijk wel weten, ben ik een groot fan van detectiveverhalen. Vooral Agatha Christie kan ik tot in alle eeuwigheden lezen en herlezen. Het maakt echt niet uit of ik allang weet wie de moordenaar is, het is de sfeer en de traagheid van de verhalen die al een eeuw geleden werd geschreven, die het lezen voor mij bijna tot een soort meditatie maken. De bekendste held van Agatha Christie, de Belgische detective Hercule Poirot, doet terloops ook nog allerlei diepzinnige uitspraken. Zo zegt hij meermaals dat "het goed is om met mensen te praten, omdat mensen nu eenmaal graag praten, ook een moordenaar. Hij of zij zal altijd meer vertellen dan goed voor hem is."

Aan die uitspraak moest ik denken bij de teksten van vandaag: "*En in het spreken ontdekt men het boze van de mens*", lezen we in Jezus Sirach, en in Lucas: "*Maar een slecht mens brengt het slechte te voorschijn uit zijn schat van slechtheid; want waar het hart van vol is, daar loopt de mond van over*".

Is het dan aan ons om, als een soort moderne Hercule Poirot, de goede mens te onderscheiden van de slechte; het kaf van het koren; de zieke boom van de goede? We doen het maar al te graag, dat is waar. We weten vaak maar al te goed waarom de ander fout zit en hoe hij of zij zich anders zou moeten gedragen. Voor onszelf hebben we argumenten om ons gedrag te rechtvaardigen of op zijn minst vergoelijkende omstandigheden.

"*Waarom kijkt ge naar de splinter in het oog van uw broeder en waarom slaat ge geen acht op de balk in uw eigen oog ?*" Het is niets nieuws, deze boodschap, we hebben hem hier, in deze kerkbanken, al talloze keren gehoord. En zelfs mensen die nog nooit een voet over de drempel van een kerk hebben gezet kennen deze

tekst, want het is een volkswijsheid geworden. Maar waar ik op bleef haken, toen ik de teksten deze keer las, was op de contrasten. Koren en kaf. Ziek en gezond. Goed en slecht. En ik betrapte mezelf erop dat ik dacht: "Moet dat nou zo? Zo zwart-wit, zo ongenueanceerd? Is onze samenleving niet al gepolariseerd genoeg, zijn we niet al zo snel geneigd om in hokjes te denken? Wij-zij. Gaan we dat hier nog eens dunnetjes over doen?"

Laten we niet vergeten dat Jezus deze vergelijkingen pas maakt nadát hij gezegd heeft dat we eerst de balk uit ons eigen oog moeten halen. Het is dus niet zo dat we de ánder moeten identificeren als de zieke boom, de dorens zonder vijgen, of de braamstruik zonder druiven, maar hooguit onszelf. Maar dan nog: waarom zo fel, zo hard? Misschien ligt de sleutel in de regels die volgen, maar die we vandaag niet lezen: *"Waarom roepen jullie 'Heer, Heer' tegen mij, maar doen jullie niet wat ik zeg? Want degene die naar mijn woorden luistert en ernaar handelt, lijkt op iemand die bij het bouwen van zijn huis het fundament op rotsgrond legde. Toen er een overstroming kwam, stortte het niet in."*

Dat is wel voor te stellen: in een huis te zitten terwijl de regen en de wind tegen de ramen beuken en te hopen en bidden dat het 't niet zal gebeven. Of ook: in de storm van je leven zitten, terwijl de pijn en de angst en de machteloosheid om je oren gieren, en te hopen en bidden dat je er niet onder bezwijkt, er niet aan ten onder gaat. Daarom dus dat fundament. Dat kun je niet bouwen tijdens de storm, dat moet je doen als de lucht nog blauw en rimpelloos is. En een fundament bouwen, dat is hard werken. Dat kan alleen maar als we de schouders eronder zetten. Onder onszelf dus, onder ons gelovig-zijn, onder de poging om een weg van liefde te gaan. Die weg gaan vereist een focus op onze eigen onvolkomenheden, niet op die van een ander. En ja, dat is vaak ongemakkelijk, en vervelend, en al onze ego's zullen uit alle macht proberen om ons ervan af te houden met een beroep op 'geen tijd, geen zin, en 'wat is dit nu voor een stomme tekst'. Misschien dat Jezus daarom zo streng, zo ongenueanceerd is.

Het is wel de weg die wij mogen gaan. Het is een weg die, in tijden van polarisatie, van angst en wij-zij denken, misschien wel van groot belang is. Werken, aan de balk in ons eigen oog. Ons bewust worden van alle keren dat we ons laten leiden door angst, door jaloezie, door hebzucht, door eigendunk. Ieder mens heeft zo zijn eigen valkuilen. En tegelijkertijd mogen we er in ons ploeteren altijd op vertrouwen dat we daarbij worden gezien en gedragen door Hem die ons lief heeft. Ten diepste en onvoorwaardelijk.